

Ustanawianie pomników przyrody

Z cyklu

„Wiadomości z Ogrodów Kórnickich”

W ostatnich latach zauważamy wzmożony rozwój budownictwa mieszkaniowego czy też usługowego. Domy, hotele czy punkty usługowe powstają na terenach, na których w przeszłości rosły okazałe drzewa czy piękne krzewy. Właściciele terenów zlecają biurom projektowym wykonanie projektów architektonicznych na terenach, na których rosną pojedyncze okazy lub skupiska rodzimych gatunków drzew i krzewów. Zlecają również wykonanie inwentaryzacji dendrologicznej rosnących drzew i krzewów. Inwentaryzacja taka, oprócz określenia nazwy każdego gatunku w języku polskim i łacińskim, zawiera także podstawowe dane o poszczególnych drzewach takie jak: obwód lub pierśnica każdego drzewa (mierzone na wysokości 1,30 m od powierzchni gruntu), wysokość, rozpiętość korony oraz powierzchnia rosnących krzewów. Inwentaryzacja winna zawierać także opis stanu zdrowotnego rosnących drzew i krzewów ze wskazaniem proponowanych zabiegów pielęgnacyjnych.

Na podstawie wykonanej inwentaryzacji dendrologicznej można zauważyć, że rosnące na danym terenie drzewa lub krzewy odznaczają się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je na tle innych. Na tej podstawie właściciel terenu może wnioskować do odpowiednich urzędów o ustanowienie pojedynczych osobników czy całych skupisk **pomnikami przyrody**, jeśli spełniają odpowiednie kryteria.

Co to jest pomnik przyrody? W myśl Ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 roku: *Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.*

Wytyczne w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody wprowadzono Rozporządzeniem Ministra Środowiska (Dz.U. 2017, poz. 2300). Podano w nim, że:

§ 1. Kryteriami uznawania drzew za pomniki przyrody są:

1) obwód pnia nie mniejszy niż minimalny obwód pnia drzewa mierzony na wysokości 130 cm dla poszczególnych rodzajów i gatunków drzew ... lub

2) wyróżnianie się wśród innych drzew tego samego rodzaju lub gatunku w skali kraju, województwa lub gminy, ze względu na obwód pnia, wysokość, szerokość korony, wiek, występowanie w skupiskach, w tym w alejach lub szpalerach, pokrój lub inne cechy mor-

Przykład tablicy informacyjnej o uznaniu za pomnik przyrody zabytkowego bindaży graba pospolitego *Carpinus betulus* L. w Kołobrzegu (fot. Marian Ratajczak)

fologiczne, a także inne wyjątkowe walory przyrodnicze, naukowe, kulturowe, historyczne lub krajobrazowe.

§ 2. Kryterium uznawania krzewów za pomniki przyrody jest wyróżnianie się wśród innych krzewów tego samego rodzaju lub gatunku w skali kraju, województwa lub gminy, ze względu na wysokość, szerokość, wiek, występowanie w skupiskach, pokrój lub inne cechy morfologiczne, a także inne wyjątkowe walory przyrodnicze, naukowe, kulturowe, historyczne lub krajobrazowe.

W załączniku do Rozporządzenia znajduje się tabelka określająca rodzaj/gatunek drzewa oraz minimalny obwód pnia drzewa mierzony w centymetrach na wysokości 130 cm. Dla przykładu zamieszczam minimalny obwód dla następujących gatunków: jałowiec pospolity, cis pospolity – 50 cm; bezczarny, cyprysik, jarzab pospolity, leszczyna

pospolita, żywotnik zachodni - 100 cm; klon polny, magnolia drzewiasta, miłorząb, sosna Banksa, sosna limba, wierzba iwa, żywotnik olbrzymi - 150 cm; brzoza brodawkowata, brzoza omszona, grab zwyczajny, olsza szara, orzech, sosna wejmutka, topola osika, tulipanowiec, wiąz górski, wiąz polny, wiąz szypułkowy – 200 cm; daglezia, jesion wyniosły, jodła pospolita, kasztanowiec zwyczajny, klon jawor, klon zwyczajny, leszczyna turecka, modrzew, olsza czarna, sosna czarna, sosna zwyczajna, świerk pospolity - 250 cm; buk zwyczajny, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, lipa, platan, topola biała, wierzba biała, wierzba krucha – 300 cm.

Zgłoszenie o ustanowienie pomnika przyrody może dokonać każdy mieszkaniec gminy oraz każda instytucja. Zgłoszenie winno zawierać niezbędne informacje o wnioskowanym obiekcie, takie jak: gatunek drzewa lub krzewu, obwód drzewa lub powierzchnię krzewu, położenie (w przypadku terenu miasta należy podać ulicę i numer). Zgłoszenie winno zawierać szkic sytuacyjny lub mapę terenu z zaznaczonym obiektem oraz w miarę możliwości dokumentację fotograficzną. Zgromadzone dokumenty wraz z wnioskiem składa się w urzędzie gminy, która w formie uchwały ustanawia pomnik przyrody oraz określa zakres czynnej ochrony, a także zakazy właściwe dla tego obiektu, obszaru lub jego części.

Objęcie cennego obiektu ochroną w formie pomnika przyrody wiąże się z nałożeniem pewnych ograniczeń prawnych. Obowiązują one właściciela chronionego obiektu, a także ograniczają prawo własności właścicieli gruntów położonych w zasięgu pomnika przyrody, np. w obrębie terenu zajętego przez pionowy rzut korony drzewa na powierzchnię gruntu.

Wprowadzone zakazy dotyczą wszelkiej działalności człowieka, która może w sposób bezpośredni lub pośredni oddziaływać na stan chronionego obiektu.

Z informacji uzyskanych z Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miasta i Gminy Kórnik na terenie gminy jeszcze niedawno ochronie podlegało 14 obiektów, w tym 8 pojedynczych drzew i 3 aleje. Przed miesiącem radni na wniosek Lasów Państwowych zatwierdzili ustanowienie kolejnych pomników. Dziś więc mamy w gminie 23 obiekty tego typu:

- głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*) w Kamionkach;
 - dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w Czołowie;
 - dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w Bninie;
 - aleja bukowa (*Fagus sylvatica*) w Czołowie;
 - dąb szypułkowy (*Quercus robur*) – „Mateusz” w Czołowie;
 - dąb szypułkowy (*Quercus robur*) – „Marko” w Czołowie;
 - aleja 150 drzew należących do 9 gatunków, rosnących wzdłuż drogi gruntowej z Kromolic do Runowa;
 - aleja ok. 188 drzew należących do kilkunastu gatunków, rosnących wzdłuż drogi gruntowej z Pierzchna do Kórnik „Palestynka”;
 - dąb szypułkowy (*Quercus robur*) – „Błazej” w Błaziejewku;
 - lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) – „Dorotka” w Błaziejewku;
 - dąb szypułkowy (*Quercus robur*) – „Kuba” w Błaziejewku;
 - buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*) w Mościenicy;
 - grupa trzech wiązów (*Ulmus laevis*) w Czołowie
 - lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) w Borówcu.
- Nowo ustanowione pomniki to:
- Aleja Aliny i Marcina - aleja szesnastu drzew gatunku dąb szypułkowy (*Quercus robur*), obręb Kamionki,
 - Karina – drzewo gatunku sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*), obręb Borówiec,
 - Jadwiga – drzewo gatunku sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*), obręb Borówiec,
 - Włodzimierz – drzewo gatunku dąb szypułkowy (*Quercus robur*), obręb Borówiec,
 - Józef – drzewo gatunku dąb szypułkowy (*Quercus robur*), obręb Borówiec,
 - Karol – drzewo gatunku modrzew europejski (*Larix decidua*), obręb Borówiec,
 - Stefan – drzewo gatunku modrzew europejski (*Larix decidua*), obręb Borówiec,
 - Adam – drzewo gatunku modrzew europejski (*Larix decidua*), obręb Borówiec,
 - Przemysław – drzewo gatunku dąb szypułkowy (*Quercus robur*), obręb Borówiec.
- Mam nadzieję, że przytoczone powyżej w dużym skrócie kryteria uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody pomogą osobom czy instytucjom w zgłaszaniu drzew czy krzewów jako pomniki przyrody w odpowiednich urzędach państwowych.

♦ Marian Ratajczak
Instytut Dendrologii PAN

Joga nad jeziorem

Joga jest dla każdego, co już kolejny rok z rzędu udowadniają uczestnicy III edycji autorskiego projektu Joga nad jeziorem. Joga nad jeziorem, to wydarzenie, które powstało z pasji do jogi oraz z chęci dzielenia się tym, co joga daje. Przez miesiące letnie przed Kórnickim Ośrodkiem Kultury w Kórniku mieszkańcy gminy Kórnik zbierają się, by wspólnie spędzić czas praktykując jogę. Letnia joga w plenerze to czas szczególny, który motywuje do porannego wyjścia rodzin z dziećmi, sąsiadów, znajomych, żeby popracować nad ciałem, prawidłowym oddechem, znaleźć na macie czas tylko dla siebie. Jest to również doskonała platforma do nawiązywania znajomości z ludźmi o podobnych zainteresowaniach.

Zajęcia są prowadzone w nurcie Vinyasa Joga, czyli w stylu, który polega na połączeniu ruchu i oddechu. Kluczowa jest tutaj skoncentrowana, a jednocześnie dynamiczna postawa podczas wykonywania asan oraz skupienie się podczas ćwiczeń na oddechu i płynnych przejściach. Joga oprócz korzyści fizycznych, uspokaja umysł, uczy skupienia, które są niezbędne nie tylko podczas praktykowania, ale również w codziennej rzeczywistości. Dzięki gładkości ruchów, jaka towarzyszy vinyasa jodze, z praktyką poradzą sobie osoby zarówno początkujące, jak i te, które praktykują jogę. Zajęcia podzielone są na kilka części. Na

początku są ćwiczenia oddechowe (pranajama), które uczą jak głęboko, równomiernie i świadomie oddychać. Później jest krótka rozgrzewka, a po niej część główna w której albo skupiamy się na konkretnym obszarze ciała albo przygotowujemy ciało, aby technicznie wejść do konkretnej pozycji. Na zakończenie przechodzimy do relaksu. Co trzeba zabrać ze sobą na zajęcia? Wygodny strój i matę, ewentualnie koc do przykrycia podczas relaksu.

Sama praktykuję jogę od 10 lat. Posiadam uprawnienia nauczycielskie w nurcie Vinyasa Yoga i jestem członkiem międzynarodowej organizacji Yoga Alliance. Ukończyłam Kurs Instruktora Jogi akredytowany przez Ministra Sportu i Rekreacji. Jestem też mieszkanką gminy Kórnik. Moja inicjatywę Joga nad jeziorem patronatem objął Burmistrz Miasta i Gminy Kórnik Przemysław Pacholski.

Zainteresowanych zajęciami zachęcam do odwiedzenia strony na facebooku: Satya Yoga Lidia Perlińska, na które znajdą Państwo informacje na temat terminów spotkań lub zachęcam do kontaktu telefonicznego pod numerem telefonu: 691 030 278.

Do zobaczenia na macie!

♦ Lidia Perlińska-Tyrzyk
ze Studia Satya Yoga

Głosuj na
cyprysnik błotny z Arboretum
w konkursie „Drzewo Roku”

Więcej informacji na stronie:
www.klubgaja.pl
oraz www.drzeworoku.pl

